

Putni pie barotavām

Sagatavoja
Agnese Neija
2016.gads

Dižknābis 1.

Drukns putns (gandrīz mājas strazda lielumā) ar lielu galvu, ļoti masīvu knābi un īsu asti.

Parasti uzturas koku galotnes daļā, tāpēc retāk pamanāms. Barojas vai nu kokos, vai nu uz zemes, uzlasot nobirušās sēklas. Pa zemi pārvietojas lēcieniem vai iet, nedaudz izslējies. Lidojums straujš, nevienmērīgs, ātriem spārnu vēzieniem. Gājputns, Latvijā ziemo neliela daļa putnu. Parastā kais sauciens – metālisks „pcik”, reizēm arī „srī”.

Sastopams platlapju un jauktu koku mežos, parkos, augļu dārzos, alejās.

2. Kovārnis

Latvijā kovārnis ir parasts ligzdotājs un nometnieks, parasti ligzdo pilsētās un apdzīvotās vietās, kā arī to apkārtnē. Kovārnis ir viens no mazākajiem putniem vārnu ģintī. Tā ķermeņa garums ir 34 -39 cm. Tā apspalvojums ķermenim pamatā ir melns, pavēdere zilgani pelēka, bet pakausis, kakls un vaigi gaiši pelēki. Uz galvas tam ir koši melns kronis ar violetu vai zilganu spīdumu. Spārniem, astei un rīkles melnajām spalvām ir zaļgans spīdums. Knābis un kājas ir melnas. Kovārnis kā visi vārnu ģints putni ir visēdājs, kas barojas ar visu ko var atrast.

3. Zilzīlīte

Maza un veikla zīlīte. Koši zilo galvas virspusi aptver balta josla, zīlītei ir zili spārni un aste. Vēdera lejasdaļā šaura tumša svītra. Rudenī un ziemā klejo, veidojot lielus barus.

Balss ir smalks „cī–cī–cī” un „či–de de de” vai „či či či vi vi”. Sastopama lapu koku un jauktos mežos, parkos, dārzos, kapsētās, dažādos apstādījumos. Rudenī un ziemā bieži arī niedrājos un krūmos pie ūdeņiem.

4. Dižraibais dzenis

Atšķirībā no citiem dzeņiem tam uz pleciem ir lieli, balti laukumi un melna galvas virsa. Tēviņiem pakausis sarkans, mātītēm – melns. Zemastes spalvas sarkanas, skaidri nodalītas no pelnēki baltā vēdera. Lidojums viļņveidīgs.

Sastopams dažādos mežos, parkos un kapsētās, ziemā biežāk skuju koku mežos, kur barojas galvenokārt ar skuju koku sēklām, mēdz ierīkot īpašas „kalves” čiekuru apstrādei.

Bals ir ass, metālisks „kik”, uztraukumā – ātrs „kik kik kik”.

5. Dzilnītis

Galvas virspuse, mugura un aste tam ir zilpelēka, bet sāni un astes apakša – brūni. No knābja pāri acij stiepjas melna svītra. Izmērs – lielās zīlītes lielumā.

Veikli kā pelē pa koku stumbriem, bieži arī ar galvu uz leju (vienīgā suga, kas Latvijā tā dara). Barojas arī uz zemes. Ļoti labprāt apmeklē barotavas un veido barības krājumus, glabājot tos aiz koku mizas. Ziemā mēdz klejot kopā ar zīlītēm.

Balss ir skaļš, atkārtots „tvit, tvit”. Sastopams lapu koku un arī jauktos mežos, parkos un dārzos, kur ir lieli koki, piemēram, ozoli.

6. Žagata

Mājas baloža lieluma melni balts putns ar garu asti. Aste un lidspalvas ar zilganzaļu metālisku spīdumu. Balss ir raksturīga „žadzināšana”. Lidojumā strauji, sekli spārnu vēzieni mijas ar īslaicīgām pauzēm. Rudenī un ziemā naktsguļai pulcējas baros (10–15 putni).

Sastopama krūmājos, jaunaudzēs, mežmalās; pilsētās ar iedārzos, parkos, ielu apstādījumos.

7. Zvirbulis

Neliels, drukns, skaļš un sabiedriska putns. Tēviņam mugura brūna ar tumšām svītrām, vēders un galvas virspuse pelēka, vaigi nespodri balti. Mātītes pelēcīgi brūnas, mugura tumši svītrotā, aiz acs gaišā svītra. Barojas galvenokārt uz zemes. Pa zemi pārvietojas lēcieniem. Rudenī un ziemā pulcējas baros.

Sastopams pilsētās un dažādās apdzīvotās vietās, dažādās fermās, retāk viensētās, Rīgā – arī lielu piemērotu ēku iekšējās telpās, piemēram, Centrāltirgus paviljonos.

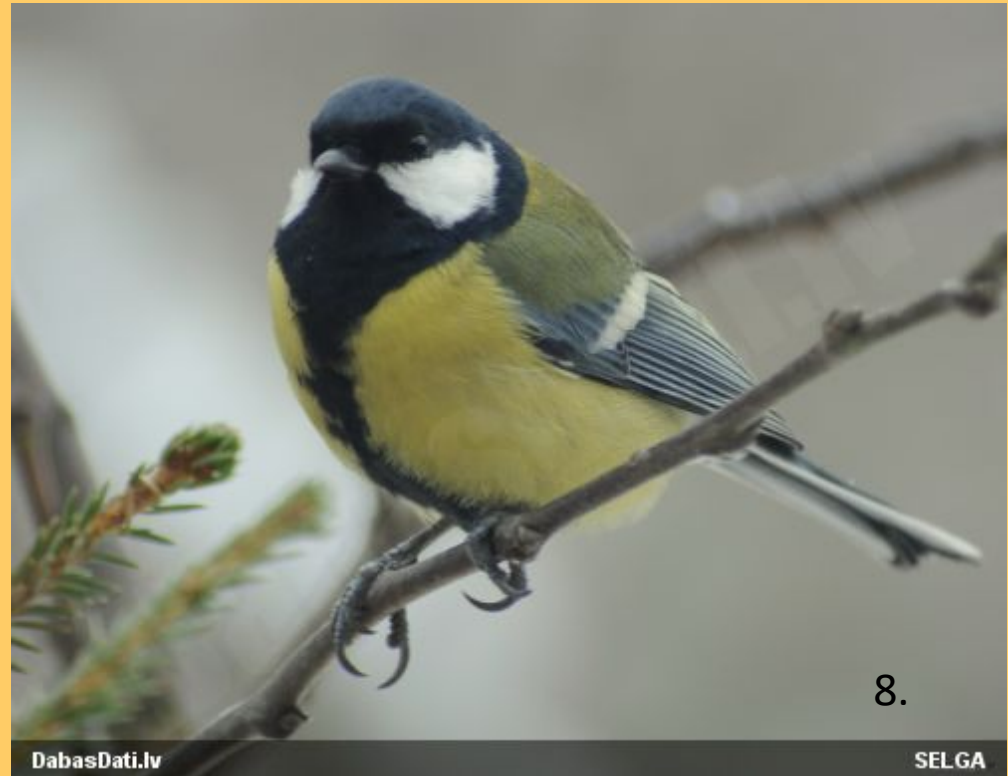
Sauciens „čirp”, „džev džev džev”, klusi pīkstieni „čīp”, „čvīp”. Trauksmes sauciens „čerr”.

8. Lielā zīlīte

Lielākā (gandrīz zvirbuļa lielumā) un biežāk sastopamā zīlīte. Tai ir melna galva un balti vaigi, un visa vēdera garumā stiepjas melna svītra.

Ļoti labprāt apmeklē barotavas.

Balss ļoti daudzveidīga: dažādi saucieni „sit – tvi”, „čerr”, „pink – pink” u.c. Sastopama dažādās mežaudzēs, biežāk ar lapu koku piejaukumu, parkos, dārzos, kapsētās, arī viensētās, pilsētu un citu apdzīvotu vietu apstādījumos.

Izņemot galvas, pakakles, spārnu, astes un cisku apspalvojumu, kas ir melns, pārējais apspalvojums ir pelnu pelēks. Melnajām spalvām ir raksturīgs metālisks spīdums. Knābis un kājas ir melnas, acis tumši brūnas. Rudenī pelēkā vārna maina apspalvojumu. Nometnieks. Pelēkā vārna lido lēni un smagnēji, parasti tās lidojums ir taisns. Pelēkā vārna ir visēdāja. Pelēkā vārna ligzdo gan skuju, gan lapu kokos, pat atsevišķos kokos lauku vidū vai uz klinšu, ēkudzegām. Ļoti reti ligzda tiek iekārtota tuvu zemei. Tai patīk ligzdai vietu piemeklēt nelielā mežā, parkā vai dārzā. Pelēko vārnu Latvijā uzskata par kaitīgu putnu, jo tā izposta citu putnu ligzdas.

9. Vārna

10. Zaļžubīte

Drukns putns, mazliet lielāks par zvirbuli. Uz spārnieniem un astes tam ir dzelteni laukumi. Tēviņi dzeltenīgi zaļi, bet mātītes – pelēcīgākas.

Rudenī un ziemā parasti uzturas bariņos.

Balss ir melodisks „dviīīit” vai čerkstošs „džerrrr”. Lidojumā parasti „cec cec cec cec”.

Sastopams apdzīvotās vietās (arī pilsētās), parkos, dārzos, apstādījumos, kapsētās, retāk mežmalās vai izcirtumos.

11. Sarkankrūtītis jeb svilpis

Drukns putns ar resnu knābi. Krūtis tam ir spilgti rozā, galvas virsa – melna, bet mugura – pelēka. Mātītes nav tik košas, tām krūtis un vēders ir pelēcīgi. Rudenī un ziemā parasti uzturas bariņos. Ziemā mēdz klejot, atsevišķos gados novērojamas šīs sugas invāzijas. Sauciens ir melodisks svilpiens. Mātītēm – arī kluss čerkstošs sauciens.

Sastopams jauktos vai skuju koku mežos, ziemā arī laukos, parkos, dārzos, pat pilsētu apstādījumos.

12. Cekulzīlīte

Neliela, ļoti kustīga zīlīte ar raibu cekulu. Vēderpuse bēša, bet mugura – riekstu brūna. Melna acs svītra, kas tālāk apļiecas ap auss laukumu, arī rīkle un šaura josla gar vaiga apakšmalu līdz pat skaustam melna.

Parasti to vispirms var izdzirdēt un tikai tad ieraudzīt. Sauciens – skanīgs trellis „cī cī sirr–sirr–sirr”. Mēdz veidot barības krājumus. Sastopama skuju koku, galvenokārt priežu mežos. Pārsvarā vecās audzēs.

Sārti brūns kovārņa lieluma putns. Uzspārnis liels, zili balti melnraibs plankums. Ārpus ligzdošanas sezonā – rudenī un ziemā – skaļš un trokšņains putns, parasti ķērc, tikko pamana cilvēku. Uztraukumā sabozē cekulu. Mēdz veidot barības slēptuves, kurās glabā, piemēram, ozolzīles. Bieži tās vēlāk arī atrod, pat izrokot no dziļa sniega.

Balss visbiežāk ir ass, ķērcošs „krēē”, bieži arī ņaudošas skaņas, labprāt un ļoti labi atdarina citu putnu balsis, var atdarināt arī citas skaņas, piemēram, suņu rejas durvju čīkstēšanu, arī cilvēka balsi.

Sastopams skujkoku vai jauktu koku jaunākās audzēs, parkos, kopš 80. gadu sākuma arī pilsētu ielu apstādījumos.

13. Sīlis

13.

14. Pelēkā zīlīte

Šai zīlītei ir brūngani pelēka mugura un gaiši pelēcīgi vaigi un vēders. Galvas virsa un zods – melni. Ligzdošanas laikā sastopama mitros skuju koku un jauktos mežos, rudenī un ziemā – arī citur, parasti bariņos kopā ar citām zīlīšu sugām. Pēc izskata ļoti līdzīga pelēkajai zīlītei ir purva zīlīte, kas arī mēdz apmeklēt barotavas. Drošākā noteikšanas pazīme dabā ir balss. Pelēkās zīlītes sauciens ir aizsmacis, gari stiepts „čē–čē–čē” ar uzvērtām katras zilbes beigām (it kā sauc savu vārdu „pe–lē–kā”), savukārt purva zīlītes sauciens ir ātrs „či–dedededede”.

15. Zīdaste

Zīdaste nav tipisks barotavu putns – tā pārtiek no dažādām ogām un augļiem, tādēļ iespēja apskatīt šo interesanto putnu radīties, ja barotavā novietosiet, piemēram, pīlādžu ogu ķekarus.

Zīdaste ir drukns mājas strazda lieluma putns ar cekulu, apspalvojuma pamatkrāsa pelēki sārta. Balss ir tīrs un augsts ļoti raksturīgs trellis „sirr”.

Latvijā sastopama tikai rudenī un ziemā, skaits dažādos gados ļoti atšķirīgs, no 500 līdz 10 000 putnu. Parasti klejo baros, novērojama parkos, dārzos, ceļmalu alejās, apdzīvotās vietās, arī mežmalās, kur var atrast pīlādžus.

Attēli ņemti:

1. <http://www.selgasfoto.lv/?level=picture&id=11857>
2. http://www.naturephoto-cz.com/kovarnis-picture_lv-19168.html
3. <http://www.poga.lv/photos/mortimers/photo:428337/>
4. https://lv.wikipedia.org/wiki/Di%C5%BEraibais_dzenis
5. <http://foto.delfi.lv/picture/999492/>
6. <http://ornitofaunistika.com/lvp/picpic.htm>
7. <http://ainars.net/putni/barotava2013-2014.html>
8. <http://dabasdati.lv/lv/image/62961792cbd7ef823efd1f79ed2c2b33/1215/>
9. <http://lr1.lsm.lv/lv/raksts/kustonju-pasaule/peleka-varna-kaitinosha-radiibatomer-gudra-un-respektejama.a45034/>
10. <http://www.dabasdati.lv/lv/article/fotokonkursa-ldquotinteressantakais-viesis-mana-putnu-barotavardquo-bilzu-vertesana/2012/>
11. <http://www.selgasfoto.lv/?level=picture&id=7612>
12. <http://ornitofaunistika.com/lvp/lopcri.htm>
13. <http://biologist-mae.blogspot.com/>
14. <https://gatisvil.wordpress.com/2012/04/09/poecile-montanus/poecile-montanus-8/>
15. <http://ornitofaunistika.com/lvp/bomgar.htm>